

cit Apostolus, In eo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Quod uero subiungitur, [Et gr̃a dei erat in illo,] specialis gratia à deo patre homini Iesu Christo data est, ut ex quo hō esse inciperet, perfectus esset deus & hō, humana assumens, & diuina non deferens. De quo Iohānes Euangelista dicit: Vidimus gloriā eius, gloriā quasi unigeniti à patre, plenū gratiæ & ueritatis. Cui Psalmista ait: Vnxit te deus deus tuus oleo lætitiæ præ confortibus tuis.

IN CIRCUNCISIONE
ne domini. *Lucæ secundo.*

In illo tēpore: Postq̃ consummati sunt dies octo, ut circūcideretur puer. Et rel.

Quia mediatoris dei & hoīm circūcisionē hodierna lectiōe recita tam audiimus, liber ad initia eiusdē circūcisionis animū conuertere, & quo tēpore, uel ex qbus patribus exordiū sumpserit, cōsiderare, aut quā utilitatē habuerit, uel ob quā causam dñs Iesus Christus, q̃ sine peccō in mūdo uenit, uoluit eā suscipere. Ad quam rē instruendā liber Geneſeos in prōptu est, in quo legimus, q̃a post diluuiū exiit uir quidam de semine Sem, filij Noe, noīe Heber, de cuius domo & familia egressus est Thare, qui genuit filium noīe Abram, cui dixit deus: Egredere

de terra tua, & de cognatiōe tua, & de domo patris
tui, & ueni in terrā quā monstrauero tibi. Qui cū obe-
diens esset deo, exiens & nesciens quō pgeret, & re-
putatū esset illi ad iustitiā, uenissetq; in terrā Chana-
an, & merito atq; sanctitate cresceret, p̄misit ei deus
eandē terram in hæreditatē esse daturum, & semini
eius post ipsum, cū non haberet filiū. Cumq; merito
& sanctitate magis ac magis, p̄ficeret, p̄cepit ei deus,
ut circumcideret carnē præputij sui, dicens: **Circunci-**
deur omne masculinū in uobis, ut sit pactum fœderis *Scene. 17.*
mei inter me & uos. Et circumcisus est Abraam cen-
tesimo ætatis suæ anno, Isaac autē filius eius octaua
die. Porro Ismael tredecim annos impleuerat. Ex
eo tēpore ritus & religio circumcisionis, à beato pa-
triarcha Abraam sumpsit exordiū. Si quis autē quæ-
rat, quare eadē circumcisio data sit, intelligat uarias
ob causas esse datam. Primum p̄pter meritum fidei
Abraæ, ut sicut fide distabat à cæteris nationibus, sic
distaret etiā signo circumcisionis. Siue certe signū cir-
cisionis datum est, ut populus q̄ ex eadē proge-
nie nasciturus erat, p̄ signum circumcisionis peculia-
ris ac familiaris deo agnosceret. Siue aliter, signū cir-
cisionis datū est, ut si q̄ ex eorū populo in prælio
corruissent, ob signū circumcisionis cogniti, q̄ de stir-
pe sancta descēderant, sepulturæ traderētur. Vel cer-
te, q̄ in tali mēbro circumciso iussa est, p̄ quod carnis
origo p̄pagaretur, significabatur tunc ille ex eodem
semine carnē de uirgine assumpturus, q̄ uirginitatis
amator, & uitiorū præputij esset amputator, dñs scilicet
Iesus Christus. Nec putandum est, paruā utilita-
tem suo tēpore habuisse circumcisiōē: sed sciēdum
quia tū ualebat tunc circumcisio cōtra originale pec-

carum, quantum nunc ualet aqua baptismatis, ex-
 pro qđ ille nondum uenerat, qui pctā soluere posset,
 uel q̄ ianuā regni caelestis referaret. Qm̄ qui nunc per
 euangeliū dicit, Nisi qs renatus fuerit ex aqua & spū
 sancto, nō potest intrare in regnum dei: ipse tunc p
 legē clamabat, **Gene. 17.** Masculus cuius caro praputij circun-
 cisa nō fuerit, peribit anima illa de populo suo, quia
 pactum meū irritum fecit. Non quod infans recēs na-
 tus, boni & mali ignarus, pactum dñi per se irritū fa-
 cere posset, sed q̄a de illius radice oēs nascebant, qui
 pactū dei in paradiso irritū fecerat, aut circuncisiōe,
 aut alijs modis purificari indigebāt, quia uinculo ori-
 ginalis peccati tenebant astricti, dicēte **Psalmista:** Ec-
 ce em̄ in iniquitatibus cōceptus sum, & in delictis pe-
 perit me mater mea. Nec solum p circuncisiōe, sed
 etiā per hostiā oblationē plures deum placare stu-
 debant, sicut exemplo patiētiae Iob discimus, qui se
 suosq; liberos quotidianis sacrificijs purificabat. Alij
 uero sola tantūmodo fide saluabant, sicut scriptū est
Habac. 2. in Habacuc: Iustus aut̄ ex fide uiuit, sine q̄ impossibi-
 le est placere deo. Nec putandū est, qđ aliqua necessi-
 tate dñs circuncisiōe suscepit, q̄ immaculatā car-
 nem ex uirgine sine pctō assumpsit, sed ideo circūcidi
 uoluit, ut etiā suo tēpore circuncisiōe sanctā fuisse
 & bonam ostēderet. Et ut om̄em occasiōe in se nō
 credentibus Iudæis auferret, noluit patribus esse disti-
 milis, q̄ nō uenerat legē soluere, sed adimplere. Siue
 certe circūcisiōem corporaliter suscepit, ut in ipso
Roma. 10. carnalis circuncisio finem, & spiritalis haberet exor-
 dium. Finis em̄ legis (ait **Apostolus**) Christus, ad iusti-
 tiam om̄i credenti. Et bñ octauo die circūcidiur le-
 sus, q̄a legis prapceptum erat, dño dicēte: Infans octo

dierum circuncidetur. Sed quāuis hoc frequenter in lege præceptū sit, nō facile de aliquo in tota serie ueteris testamenti scriptum inuenitur, absq; solo duntaxat Isaac filio repromissionis, quod non sine mysterio credimus præmissum. Circuncisio em̄ Isaac, dñi circuncisionē significabat. Circuncisio uero dñi nostrā geminā circuncisionē significat, moderni scilicet tēporis & futuri. Circūcidimur nanq; in præsentī, cū p̄ bap̄tismū à p̄ctōrum sordibus purificamur, & quicquid ad uetustatē ueteris hoīs pertinet respuentes, induite ueterem hoīem cum actibus suis, & induite eum q̄ renouat̄ de die in diē. Et iterū: Renouamini sp̄i mentis uestræ, & induite nouū hoīem, qui scdm̄ deū creatus ē, in iustitia & sanctitate ueritatis. Melius autē circūcidemur in futuro, qm̄ mortalitas carnis nostræ, in q̄ nunc peccamus, in immortalitate fuerit immutata, & soli deo inhrebimus, ut ait apostolus: Nos q̄ residui sumus, q̄ relinquimur, simul rapiemur cū illis in nubibus obuiā Christo in aera, & sic semp̄ cum dño erimus. Et qm̄ iam nō erit conflictus cū carne & sanguine, qm̄ corpus quod corrūp̄itur nō aggrauabit animā, nec terrena inhabitatio sensum multa cogitantē opprimet, sed absorpta morte in uictoria, corruptibile hoc induet in corruptionē, implebiturq; in illis, q̄ illo seculo digni inuēti fuerint, quod dñs ait in euāgelio: In resurrectione neq; nubēt, neq; nuben tur, sed sunt sicut angeli dei in cælo. Aequales em̄ angelis erunt, cū filij resurrectionis fuerint. Pulchre ergo circuncidit̄ puer. Factus est em̄ puer, q̄ pueros quarebat. i. pueros. Quis est iste puer, nisi ille, q̄ cum sit magnus & laudabilis nimis, & cuius magnitudinis nō

Col. 3.

1. Thes. 4.

2. uce. 20.

Iſaie. 9.

est finis, ppter nos puer fieri dignatus est. De ſcri-
 ptū est: Ecce puer meus electus quē elegi, poſui prin-
 cipatum ſuper humerū eius, & uocabitur nomē eius
 admirabilis, cōſiliarius, deus, fortis, pater futuri ſecu-
 li, princeps pacis. Quod autē die circuncisionis pueris
 noia imponebātur, ex eo in conſuetudinē uenisse ar-
 bitramur, quod beatus patriarcha **Abraam**. i. pater
 multarū gentium, cū ſignaculo circuncisionis augmē-
 tū & immutationē pmeruit nominis, ut qui hactē-
 nus dicebat **Abram**. i. pater excellus, deinceps dice-
 tur **Abraā**. i. pater multarū gentiū, dño dicente: Quia
 patrem multarū gentiū cōſtitui te ante deū, cui credi
 diſti. Nec ſolū ipſe, ſed etiā uenerabilis uxor eius au-
 gmentū noiſ cū immutatione pmeruit, ut quæ prius
 dicebatur **Sarai**. i. princeps mea, deinde diceretur **Sa-
 ra**. i. princeps ſanctarum ſceminarū, ſiue princeps do-
 mus. Vnde errant qui putant nomen **Saræ** per duo
 r r. ſcribendū. Primum em̄ apud **Hebræos** per ſin, reſ,
 & iot elementum ſcribebatur. Sublato ergo iot ele-
 mento de fine nominis, additum eſt **Aleph**, & dictū
 eſt **Sara**. Uocatum eſt nomen eius **Jeſus**, quod
uocatum eſt ab angelo, priuſquam in uero concipere-
tur. ¶ Si quis autē quærat, quando eius nomen ab
 angelo, antequam in uero conciperetur, uocatum ſit,
 tunc ſine dubio, quādo ait angelus ad **Mariam**: **Aue**
 gratia plena, dominus tecum, benedicta tu in mulie-
 ribus, & benedictus fructus uentris tui. Quod enim
 ex te nſcetur ſanctum, uocabitur filius dei. **Ne time-**
as Maria, inueniſti gratiam apud deum, ecce cōcipi-
 es & paries filium, & uocabis nomen eius **Jeſum**, hic
 erit magnus, & filius altiffimi uocabitur. **Nec ſolum**
hoc ſanctiſſimū nomen antequā cōciperetur in uero

ro ab angelo uocatum est, sed etiam longe antea patriarchis & prophetis prædictum, quod filius dei homo factus, hoc nomine uocaretur, uidelicet **Iesus**: quia **Iesus** Hebræa lingua, in nostra saluator siue salutaris dicitur. Vbi cumq; enim apud nos salutare legitur, in Hebræo **Iesus** habetur, sicut est illud: **Salutare tuum expectabo domine. Et Isaias: Gaudens gaudebo in dño, & exaltabit anima mea in deo Iesu meo. Et in Psalmo: Memento nostri domine in beneplacito populi tui, uisita nos in salutari tuo. & multa talia. Et nō solum sanctum eius nomen à prophetis & patriarchis, antequam conciperetur, prædictum est, sed etiam ante omnia secula à deo patre præcinitum & prædestinatum, ut deus homo factus, Iesus uocaretur, id est, saluator, ut sicut à **Christo** Christiani uocamur, sic etiam à saluatore, saluati nuncupemur: quia nō est aliud nomen sub cælo datum hominibus, ut ait Petrus apostolus, in quo oporteat nos saluari. **Nec solum autem in etymologia nominis eius nostra salus cōtinetur, sed etiam in ipsis literis, quibus hoc nomen apud Græcos scribitur, magna salus nostra inuenitur. Iesus enim apud Græcos sex literis scribitur, Iesus. Quæ literæ continent in se magnū numerū & in ipso numero magnū sacramentū. x. uidelicet & viij. cc. lxx. cccc. & iteꝝ cc. qui simul iūsti fiunt, d. ccc. lxxxvij. & denarius quidem numerus ad decalogū legis pertinet, quia decem præcepta legis Moyſi data sunt: octo autē, ad resurrectionem pertinent, quia octaua die dominus resurrexit, & in octaua seculi ætate resurrekturos nos monstrauit, iuxta illud quod in Salomone legitur: **Da partes septem, necnon & octo. Septuaginta quoq; ad pœnitentiam pertinent,******

quia ille populus qui deo peccauit, p̄ septuaginta annos in captiuitate Babylonis sub Nabuchodonosor rege fuit. Et cū de remittendis peccatis Petrus magistrū interrogasset, dicēs, Quoties peccabit in me frater meus & dimittam ei, usq; septies, tunc Iesus ait illi: Non dico tibi usq; septies, sed usq; septuagies septies. Cētenarius q̄ppe numerus perfectionē uitę æternę significat, sicut de eodē dñs, qui om̄ia sua pro eius amore reliquerat, ait: Centuplū accipiet, & uitā æternam possidebit. Huius numeri sacramentū, in ipsa digitorum cōputatione ostenditur, qñ centenarius numerus de laua transit in dextrā, & circulū exprimēs, fit in modū coronę: illa corona eternā beatitudinem significat, quā pro bonis operibus se accepturū nouerat, q̄ dicebat: Bonū certamē certauī, cursum consummaui, fidē seruaui: de reliquo reposita est mihi corona iustitię. Et nos igit̄ in hoc sanctissimo nomine de nariū numerū reperimus, cū decalogi m̄adata seruamus: tenemus octonariū, cū fidem resurrectionis credimus: habemus et septuagenariū, qñ peccata nostra flendo punimus. Tunc autē ad centenarium perueniunt, cum post corporalē resurrectionē ad summam & perfectam beatitudinem animę & corporis perueniunt: quia ibi erit omnis perfectio, ubi nulla fuerit corruptio: ibi p̄fecta lætitia, ubi nulla tristitia, quando absterget deus omnem lachrymam ab oculis sanctorum. Etiam non erit luctus, neque clamor, neq; ullus dolor: quoniam priora transierunt, quādo gaudium & lætitiā obtinebunt qui redempti fuerint à domino, & fugiet ab eis dolor & gemitus, & uenient in Sion lætantes, & lætitia sempiterna super capita eorum. Quod gaudium bene significat Isac,

qui de centenatio patre natus, octava die circūcisus, ritus interpretatur, illum nimirum spiritalem ritum uel gaudium significans, quod noster Isaac, dominus scilicet Iesus **Christus**, promisit, dicēs: Iterum uidebo uos, & gaudebit cor uestrum, & gaudium uestrū nemo tollet a uobis. **Et** de quo per beatum Iob dicitur: **Os ueracium replebitur risu. Et in laude ecclesie: Et ridebit in die nouissima.** Sed quia sermo de circūcisi one domini se intulit, libet inueneri quid est, quod toto tēpore ducatus **Moyse**, nullus ex filiis Israel circūcisus fuisse legitur, excepto uno filio eius, quē uxor illius in itinere, ne ab angelo percuteretur, acutissima petra circūcidit, dicens: Spōsus sanguinum tu mihi es. Quid est enim quod iussio domini & consuetudo antiqua quadringentis obseruata sit annis, & ab ipso **Moyse** frequenter fieri cōmonita, ita per quadraginta annos sub suo tēpore relicta est penē, q̄si nunquā esset? Non hoc sine causa, nec sine mysterio contrigisse putandum est. Deniq; præputiū quod sub **Moyse** creuit, idem populus, qui sub eo incircūcisus remansit, propter imminens bellū à successore eius **Iesu Naue** amputatum est, & hoc cultris petrinis, trās Iordanē, in cāpēstribus **Moab**, cōtra Iericho. Breuiter ergo huius mysteriū uideamus. Quid per **Moysem**, nisi lex figurat: Quid per **Iesu Naue**, nisi gratia noui testamenti, quæ legi successit, exprimitur? Quid per præputiū, nisi peccatū? Præputium ergo sub **Moyse** creuit, quia data lege, peccatū amplius apparere cōcepit, teste **Apostolo**: Lex iram operatur. **Et, Vbi non est lex, nec præuariatio. Nam concupiscentiā nesciebam, nisi lex diceret, Nō edūcupisces. Occasione autē accepta, peccatū per mandatum operatum est in me omnem concu-**

Iohan. 16

Iob. 8.

Exod. 4.

Roma. 4.

Roma. 7.

piscentiā, & factum est quod erat ad uitā, hoc esse ad mortem. Sed q̄a pr̄putiū, quod sub Moysē creuit, à Iosue amputatū est, significat, quia peccatū quod lex ostendebat, non etiam auferebat: dñs Iesus Christus conditor & ordinator noui testamenti, quem Iosue opere significauit & nomine, per gratiam noui testamenti non solum ostendit, sed etiā misericorditer dimisit.

Iohan. 1. Lex em̄ (ait euangelista) per Moysen data est, gratia & ueritas per Iesum Christum facta est. **Vnde** bene cultus petrinis idem populus à Iosue circuncisus legit, q̄a ille solus peccata dimittit, de q̄ ait **Apostolus**: Petra aut̄ erat Christus. Sed q̄a dñi Iesu Christi corporālē circuncisionē celebramus, debemus ad nostrā spiritalem circūcisionem animū inflectere: & quō non corpore, sed spiritu circuncidi cōueniat, cōsiderare. **Ideo em̄** ille corporaliter circuncisus est, ut nos spiritaliter circūcidi doceret, sicut ait **Apostolus**:

2. Cor. 10. **Rom. 15.** **Dico em̄** Christum Iesum ministrum fuisse circuncisus onis, propter ueritatem dei, ad cōfirmandas p̄missiones patrū. **Hoc autē** summo opere cōsiderandū est, q̄a circuncisio spiritalis nō unius membri, sed omnium membrorum uitia amputare docet. **Nec prodest** iā circūcisio corporalis, ubi defuerit spiritalis. **Vñ** Moyses legislator, cum mundissima dei uerba audisset, incircuncisum se labijs conquestus est, dicens: **Obsecro** domine, mitte quē misurus es. **Nō** enim audiet me **Pharao**, praesertim cū sim incircuncisus labijs. **Et** **Serephanus** protomartyr quosdam circuncisos corpore, incircuncisos autem corde redarguit, dicens: **Vos** incircuncisi corde & auri bus, semper spiritui sancto resistitis, sicut patres uestri. **Ex** quibus colligimus (sicut diximus) quia circuncisio spiritalis non unius mem-

bri, sed oīm uitiorum debet esse amputatio. **Circū-**
 cidendi sunt oculi ab illicito uisu, ne uideāt mulierē
 ad concupiscendā eam. Vnde & ipsa ueritas in euāge-
 lio loquitur, dicēs: **Qui uiderit mulierē ad cōcupiscē-**
dum eam, iam mōchatus est eā in corde suo. Ut ue-
raciter cum Propheta dicam: Auerte oculos meos ne
uideant uanitatem. Et iterum: Oculi mei semper ad
dñm, & reliqua. Et cum beato Iob: Pe pigi fœdus cū
oculis meis, ut ne cogitarē quidem de uirgine. Circū-
cidendæ aures sunt, ne libēter audiāt uerba detractio-
nis, falsitatis, murmuratiōis, & his similia, sed semper
paratę sint ad audiendū uerbum diuinum, ut implea-
tur illud in nobis: Beati qui audiunt uerbū dei, & cus-
trodiunt illud. Et cū beato Iob dicere ualeamus: Au-
ditu auris audiui te dñe. Et cum Iſaia: Dominus deus
aperuit mihi aurem. Et cum Psalmista: Audiā qd lo-
quatur in me dominus deus. Et iuxta illud quod pro-
pheta admonet, dicens: Sepi aures tuas spinis, ne libē-
ter audiant uerba detrahentium. Circūcidendæ sunt
nases ab illicitis odoribus, ne p illecebras odoris ani-
mus in consensum delectationis cadat, sed secū dum
Apostolum, semp Christi bonus odor simus deo in
oīm loco. Circūcidenda est lingua à maledictiōibus,
peruirijs, falsitatibus, murmurationibus, & à cōsuetu-
dine ociosi sermonis, nonnunq̄ etiā propter tacitur-
nitatis custodiā à bono colloquio cōuenit abstinere,
ut cū Propheta dicere possimus: Dixi, custodiā uias
meas, ut non delinquā in lingua mea. Posui ori meo
custodiam, cum consisteret peccator aduersum me.
Obmutui & humiliar⁹ sum, & filui à bonis, Mors em̄
& uita in manibus lingue. Et qui custodit os suum &
linguam suam, custodit ab angustijs animam suam.

Ecc̄. 20.

Prou. 13.

Tora em̄ nostra uira quodāmodo per linguam com-
 maculat, nisi sub taciturnitatis custodia teneatur, q̄
 sicut ait **Apostolus**: **Corrumpunt mores bonos col-**
loquia mala. Nā sicut **Iacobus apostolus** ait, **Qui se**
putat religiosum esse, nō refrenans linguā suam, sed
seducens cor suum, huius uana est religio. Et in lege
uas quod operculū non habet, inter immunda uasa
cōpuratur. Et Psalmista nos admonet, dicens: Prohi-
be linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur
dolum. Circuncidamus manus ab effusione sangui-
nis & latione proximi, & semper eas paratas habea-
mus ad operandū quod bonū est, ut habeamus unde
tribuamus necessitatē patiētibus. Et cū Psalmista di-
cere queamus: Lauabo inter innocētes manus me-
as, & circundabo altare tuum dñe. Et cū ecclesia, Ma-
nus meæ distillauerūt myrrham, & digiti mei pleni
myrrha, p̄batissima. Circuncidamus pedes, ne festi-
nent ad effundendū sanguinē, & discordias seminan-
das, sed potius ad ecclesiā conueniant, ad orationem
studiosius p̄perent, & inter fratres pacē & concordia
am portent, ut adimpleat illud quod d̄r: Beati pedes
euāgelizātiū pacē, euangelizantiū bona. Quod ut
facere possimus, supplices cū p̄pheta rogemus: Vi-
as tuas dñe demōstra mihi, & semitas tuas doce me.
Et iterū: Gressus meos dirige sc̄dm eloquium tuū. Et
rursus: Perfice gressus meos in semitis tuis, ut nō mo-
ueantur uestigia mea. Nec solū exteriora, sed etiam
que interiora sunt, circūcidere debemus. i. cor, ut ab-
stineamus nos à malis & immundis cogitationibus,
& prauis delectationibus, & iniquo consensu, ne per
assiduitatē cogitationis, in consensum delectationis
cadamus, q̄ ut dñs ait: De corde exeunt cogitationes

i. Cor. 15

Canti. 5.

malæ. Et sicut Salomon nos admonet, dicens: **Omni custodia serua cor tuum, qm̄ ex ipso uita procedit.**

Prou. 4

Hanc spiritalē circuncisionem prædicabat p̄pheta tenendam esse, cū dicebat: **Circumcidite præputia cordium uestrorū.** Et iterum: **Circumcidimini dño deo uestro, & nolite circumcidere carnes præputij uestri.**

Deut. 10

De hac ipsa Moyses legislator ait: **In nouissimis diebus circumcideret deus cor tuum & cor seminis tui.** Et si taliter circumcisi fuerimus, & hic circuncisionis dñi participes erimus, & in futuro regem in decore suo uidere merebimur. Quanta autem gloria præparanda sit ei, qui spiritaliter circunciditur, Isaias propheta

Isai. 60

indicat, q̄ cum dixisset, **Quis poterit habitare ex uobis cū igne deuorante, aut q̄s habitabit ex uobis cū ardoribus sempiternis?** adiecit continuo de spiritali circuncisione: **Qui ambulat in iustitia, & loquitur ueritatem, q̄ projicit auaritiã ex calumnia, & excurrit manus suas ab omni munere, q̄ obturat aures suas ne audiãt sanguinem, & claudit oculos suos ne uideant malū, iste in excelsis habitabit, munimenta saxorum sublimitas eius, panis ei datus est, aquæ eius fideles sunt, regem in decore suo uidebũt oculi eius.** Verum

cõsiderandũ est diligentius, ne forte spiritalē circuncisionē, inani gloria surripiente, p̄pter appetitũ humanæ laudis seruemus, quod pro solius diuini amoris gratia agere debemus. Ipse em̄ se amore circuncisionis priuat, q̄ spiritalē circuncisionē nõ propter amorem dei, sed propter inanem gloriam seruat, in exemplo Sichimitarũ, qui religionem circuncisionis nõ propter amorē dei, sed propter carnis suæ desideria explenda susceperunt: & ideo non solũ mercede priuati sunt, sed etiam tertia die quãdo grauissimus do-

lor uulnerum inerat, ipsi unā cum ruina suae ciuitatis perierunt. Dignū est enim, ut qui in praesenti uita spiritaliter circunciduntur, in meliorē circuncisionem, id est, immortalem, que sanctis repromissa est, semper animum teneant. Vnde bene de domino, q̄ octaua die circuncisus est, adhuc subditur:

E postquā impleti sunt dies purgationis eius secundum legē Moysi, tulerūt illum in Ierusalē, ut scirent eum dño. .i. sanctificarent. Dñs Iesus Christus, q̄ non uenit legem soluere, sed adimplere, nō solum circuncisus est octaua die, cū non indigeret, sed etiam triginta & tribus diebus post hæc ab ingressu tēpli se abstinuit, iuxta ritum legis: non quod ullo mō purificari indigeret, qui nullius originalis peccati uinculo tenebatur astrictus, sed ut ostēderet, cum quāto studio & solitudine euangelij præcepta obseruare debeamus, qm̄ illa præcepta legalia q̄ per seruū dederat, cum tanta diligētia obseruauit. Decretū nāq; legis erat, ut puer recens natus, octaua die circuncideretur, & tricesima tertia die post hæc unā cum oblatione sua in templo præsentaretur. Quod nulla necessitate, sed sola uoluntate dñs uoluit obseruare, ut ostēderet suis tēporibus legē sanctā fuisse & bonā, & in seipso regulam nostræ religionis dignatus est demonstrare. In eo qd̄ prius tēplum noluit ingredi, q̄ circuncideretur & purificaretur, ostendit, quia ecclesiā intrare non possumus, nec corporis & sanguinis eius participes esse, nisi prius ab originalis peccati immunditia p̄ baptismū simus purificati, iuxta illud qd̄ ipse dicit: **Nisi qs̄ renatus fuerit ex aqua & spū sancto, nō potest intrare in regnū dei.** Adhuc iuxta sacratoriē intelligentiā,

Johan. 3.

in eo quod prius tēplum ingredi noluit, q̄ circuncideretur, & dies purificationis impleret, ostendit, q̄a in tēplo æternæ beatitudinis, quod ē in cælo, nequam in trahimus, nisi in præsentī uita p̄ pœnitentiã & bona opera fuerimus purificati, teste Propheta: **Non habitabit iuxta te malignus, neq; permanebũt iniusti ante oculos tuos. Et sicut per Paulum d̄r: Caro & sanguis regnũ dei non possidebunt. Neq; corruptio in corruptelã possidebit. Quia sicut ait Augustinus de agone Christiano: Cæleste corp⁹ erit, ubi nulla corruptio. Vel caro & sanguis, opera carnis & sanguinis intelligũtur, & eos dei regnũ non possessuros, qui pseuerabiliter ista dilexerint. Quod in ipsius materialis tēpli constructione præfiguratum est, q̄n lapides, ex quibus domus dei ædificata est, alibi cæsi, & alibi deportati, in ædificatione inuenti leguntur, ita ut scriptum est, **Non est uox mallei audita neq; securis in domo dñi, cum ædificaret. Sicut em̄ Ierusalẽ, quæ uisio pacis interpretatur, cælestem significat patriam, sic domus dei æternam significat cum deo habitationem sanctõrum, quæ ædificatur ex lapidibus uiuis & preciosis. i. animabus sctõrum. De quibus p̄ Isaiã prophetam dicitur: Lapidēs uiui uoluentur sup̄ terram. Et iterum: Ecce ego sternam per ordinem lapides tuos, et fundabo te in sapphiris. De talib⁹ Petrus apostolus dicit: Et uos tanquam lapides uiui super-ædificamini domus spiritalis. Lapidēs ergo ex quibus domus dei ædificatur, alibi cæduntur, & alibi in ædificio ponuntur: quia animæ sanctorum in præsentī uita per pœnitentiã & eleemosynas, & cordis compunctionem, atq; proximorum cõpassionem, purificantur & quodammodo tribulationibus poliuntur,****

psalm. 51

1. Reg. 6

Isaig. 54

1. Petri. 2

148 ¶ IN CIRCUNCISIONE

ut in templo æternæ beatitudinis apti inueniatur. In cuius domus ædificatione aptū se inueniri optabat spiritualiter lapis, qui dicebat: **V**nam petij à dño, hanc requiram, ut inhabitem in domo domini omnibus diebus uitæ meæ: ut uideam uoluntatem dñi, & uisitem templum eius. **C**uius pulchritudinem idem Psalmista admirās, ait: **Q**uam dilecta tabernacula tua dñe, concupiscit & deficit anima mea in atria dñi. **V**erū si diligentius uerba legis scrutemur, inueniemus nō solum dñm Iesum Christum à iugo legis solutū, sed etiā sanctam eius genitricem à uinculo legalis obseruantia esse liberā. **S**ic em̄ legitur **L**euitici duodecimo de immunditia mulieris puerperæ, mundatione, & oblatione eius: **L**ocutusq; est dñs ad Moysen, dicens: **L**oquere filijs Israel, & dices ad eos: **M**ulier si suscepto semine peperit puerū, immunda erit septē dieb⁹, iuxta dies separationis menstruæ, & octaua die circuncidetur infantulus, ipsa uero triginta diebus manebit in sanguinis purificatione. **O**mne sanctū non tanget, nec ingredietur in sanctuariū. **V**bi considerandū est, q̄a non ait, om̄is mulier quæ pepererit puerum, immunda erit, sed quæ suscepto semine pepererit, ad distinctionem illius, quæ non ex semine uiri, sed ex obumbratione spiritus sancti concepit & peperit filium dei. **I**lla em̄ sola nulla immunditia tenebatur obnoxia post partum, quam nulla immunditia præcessit ante partum. **E**t ideo sicut dominus Iesus Christ⁹ nulla necessitate, sed sola uoluntate legē obseruauit, sic eius sancta genitrix non coacta, sed spontanea iugo legis se subdidit, ut ostenderet suis temporibus legem sanctam & bonam fuisse. **Q**uod uero subiūgit, Sicut scriptū est in lege domini, quia omne

masculinum adaperiens yuluā. sanctū domi
no vocabitur. cōsuetā narratiōis ordinē secutus est
euāgelista. Ex eo em̄ tēpore quo dominus primoge-
nita Aegyptiorū percutiēs, filios Israel de Aegyptia
seruitute mirabiliter liberauit, omnia primogenita eo-
rum sibi offerri pręcepit, tam ex hominibus quā ex
iumentis, non solum mundis, sed etiam immūdis: ita
duntaxat, ut munda quęque domino offerrētur, im-
munda uero aut mutuarentur mundis, aut occide-
rentur. Vnde in lege pręcipitur, **Primogenitum as-
ni murabis oue.** hominis uero primogenitum precio
redimebatur. Cuius redemptio erat post unum mē-
sem quinque siclis argēti. Sic enim ait dominus **Mo-
ysi:** Pręcipe filiis Israel, ut omnia sanctificēt mihi pri-
mogenita sua. Mea enim sunt primogenita eorū, pro-
primogenitis Aegyptiorum. Sed nūquid illa primo-
genita omnia sancta fuerunt? Nunquid Ahab san-
ctus, & illi sancti fuerunt, qui cū ex primogenitis na-
ti essent, perditę uixerunt? Non. Sed omnia illa pri-
mogenita figuram primogenitorum sancti sancto-
rum, id est, domini nostri Iesu Christi tenuerunt, qui
nigenitus ex patre, primogenitus est ex matre: qui
merito sanctus dicitur, quia peccatum non fecit, nec
inuenus est dolus in ore eius. De quo per Psalmistā
dicitur: Non dabis sanctum tuum uidere corruptio-
nem. Mystice uero in hoc pręcepto nos commone-
mur, ut omnia primogenita nostra deo offeramus, id
est, quicquid bonum & iustū in nostris operibus in-
uenimus, eius gratiā, non nostris meritis reputem⁹,
dicentes: Non nobis domine non nobis, sed nomini
tuo da gloriam. Si autem immundum aliquid pari-
mus, id est, si peccatum in opere perperamus, aut oc-

Exodi. 13;

Psalm. 134

150 **IN CIRCUNCISIONE**

Col. 3.

cidamus malū quod latebat, & radicitus euellamus, iuxta Apostolū, mortificantes mēbra nostra q̄ sunt sup terrā. Et iterum: Nō regnet p̄ctm̄ in uestro mortali corpore. Aut certe mutuemus ea mundis, declinantes à malo, & faciētes bonū: ut sicut exhibuimus mēbra nostra seruire immunditię & iniquitati ad iniquitatē, ira seruiamus munditię in sanctificatione.

Roma. 6.

Nā potest q̄s mortificare mēbra, & non facere bonum, sed cū mortificans mēbra bonum facit, tūc mutuat uirtum bonis. Siue ut quidā tradunt, q̄a masculum & fœminā mulier primogenitis parit, sed si masculū pepererimus, i. fortia uirtutū, deo (ut dictum est) offeramus. Si autē fœminā, i. immundam actionē in nostris opibus pepererimus, aut mutuemus mundis, aut redimamus quinq̄ siclis. **Hominis ergo primogenitum, q̄a sine p̄ctō esse non possumus, quinq̄ siclis argenti redimimus, q̄n per quinq̄ sensus corporis bona opera & dignos fructus pœnitentię facim⁹.**

Ex eo uero quod ait, [Quia om̄e masculinū adaperiens uulua,] hæretici occasione sumere uoluerunt, qui beatę Marię uirginitatē infamare cupiētes, dixerunt eā ante partum uirginē fuisse, & post partū uirginem non p̄mansisse. Quibus è diuerso respondere possumus & debemus, q̄a in humana natiuitate, nō tunc primum mulier uirginitatē amittit, q̄n filiū parit, sed magis q̄n concipit, & ideo dei genitrix uirgo permanit post partum, quia uirum non cognouit ante partum. De cuius p̄petua uirginitate **lezechiel**

Seze. 44.

ppheta dicit: **Conuertere me ad portā domus dñi, quę respiciebat ad Orientē, Et dixit dñs ad me: Porta hæc quam uides, clausa erit, & uir non transiet per eam, quia dñs deus Israel ingredietur p̄ eam, & erit**

clausa principi. Quæ est em̄ ista porta in domo dñi
 clausa, nisi Maria uirgo intacta? Et quid est, uir non
 transiet p̄ eam, nisi ga Ioseph non cognouit eam? Et
 quid est, quod dñs ingressus est p̄ eam, & clausa erit
 principi, nisi quia dñs matri suæ sic contulit fœcūdi-
 tatem, ut uirginitatē non auferret? Dignum quippe
 erat: ut cum deus hō fieret, non ex alia quàm ex uirgi-
 ne nasceretur, & uirgo quæ pareret, nō alium quàm
 dñm peperisset, & ideo sicut uirgo ante partum fuit,
 sic uirgo post partū p̄manfit. **Cui uoce sp̄s̄i in Cāti-** **Canti. 4.**
cis Cāticorū dñs: Hortus cōclusus est soror mea sp̄sa,
 hortus cōclusus & fons signatus. De cuius etiam in-
 tegerrima ac p̄petua uirginitate Sedulius in carmine
 alphabeti pulchre cecinit, dicens: **Beatus autor se-**
culi serule corpus induit, ut carne carnē liberans, nō
perderet quos condidit. Clausa parentis uiscera cæ-
lestis intrat gratia, uēter puellæ baiulat secreta, quæ
non nouerat. Domus pudici p̄ctoris tēplum repēte
fit dei, intacta nesciēs uirum, uerbo concepit filium.
Enixa est puerpera, quem Gabriel prædixerat, quē
mattris aluo gestiens, clausus Iohānes senserat. Et ut
darent hostiam secūdum quod dictum est in
lege domini, par rurturum aut duos pullos
columbarum. In his uerbis considerandum est,
 quia dominus Iesus Christus cum diues esset, paup̄
 p̄ nobis fieri dignatus est, ut sua nos in opia diuites
 faceret, hic in fide, & in futuro cælesti regno. Præce-
 perat enim dñs in lege Moysi, ut die qua infans præ-
 sentaretur in templo unā cum matre, nō esset uacua
 manus parentis à munere, sed tam p̄ sua, quàm pro
 sobolis purificatiōe, offerret agnum anniculum im-
 maculatum de grege. Quod si tā pauper esset, ut nō

sufficeret manus eius inuenire agnū de grege, offerret duos turtures, uel duos pullos columbarū. **Moſtia** ergo hæc pauperū erat. **Imitemur** ergo nos dñm nostrum, & amemus spontaneā paupertatē, ut habētes uictum & uestitū, his (iuxta Apostolum) contentissimus, ut impleat in nobis, quod ipse in euāgelio promittit, dicēs: **Beati** pauperes spiritu, qm̄ ipsorum est regnum cælorū. Ergo tā pauperes parētes elegit dñs, qui non haberent agnū quē pro eo offerrent, sed obtulerunt tm̄ par turturū, aut duos pullos columbarū.

Sed q̄a superius commemorauimus, quōd spiritaliter deo nostra primogenita offerre debeamus, hinc considerādum uidet̄, qualia munera, p̄ emundatione nostra deo offeramus. **Iuxta** spiritalē uero intelligentiam, in hoc præcepto nos cōmonemur, ut si de grege operum nostrorū agnum innocentia, uel principales uirtutes inuenerimus, qualis est charitas, humilitas, eleemosynarum largitas, &c, deo offeramus, id est, quod digne uiuimus, nō nostris meritis reputemus, sed illius gratia, q̄ ait in euangelio: **Sine** me nihil potestis facere. Ipse em̄ dat uelle & p̄ficere. **Si** autē tam pauperes sumus, ut in opere nostro principales uirtutes nō inueniamus, offeramus saltem duos turtures, uel duos pullos columbarū. i. duo genera cōpunctionis, timoris uidelicet & amoris. **Quod** em̄ ista duæ auiculæ p̄ cantu gemitus edere solent, luctum sanctorum significat, qui in conualle lachrymarum nō solum pro suis suorumq̄ diluendis peccatis, sed etiam pro imperandis uirtutibus, quotidie desunt, dicentes cum Propheta: **Heu** mihi quia incolatus meus p̄longatus est, habitauit cum habitātibz Cedar, multū incola fuit anima mea. **De** q̄bus bñ dicit

Matth. 5.

Johan. 15.

psal. 119.

Vnum p peccato, & alteru in holocausto. Quia om̄is
 pct̄or prius timore cōpungitur, & post amore. **C**um
 em̄ quis mala opera sua ad memoriā reuocans, pœ-
 nas etiā inferni reminiscens, flere incipit, timēdo ne
 ducat ad pœnā, dicens cum **Propheta: Lauabo p sin-** **psalm. 6.**
gulas noctes lectum meū, lachrymis meis stratum
meum rigabo, q̄si turturē uel columbā pro peccato
offeret. Cum uero ex longa consuetudine flendi, ani-
mus securitatē acceperit, & cœperit flere, nō timens
neduc at ad pœnam, sed quia tanto tēpore differa- **psalm. 136.**
tur à regno, cantans cum Propheta & dicēs: Super flu-
mina Babylonis illic sedimus & fleuimus, dū recor-
daremur tui Sion, q̄si turturē uel columbā in holo-
causto offeret. Hoc ergo differt inter sacrificiū & holo-
caustum, q̄a omne holocaustū sacrificium est, nō
om̄e sacrificium holocaustū. In sacrificio em̄ pars pe-
cusdis offerebatur. Holocaustum uero, tm̄ incensum
est. Qui em̄ cor contritum & humiliatum deo sp̄m
pro peccatis offeret, quasi turtures & columbas in sa-
crificio immolat. Qui uero non timore gehennæ,
sed amore æternæ uitæ flet, quasi turtures uel colum-
bas in holocausto mactat, dicēs cū Propheta: Holo- **psalm. 65**
causta medullata offerā tibi. Aliter uero p hæc duo
genera auium, duas ecclesiæ accipimus uitas, actiuā
scilicet & contēplatiuā. Hoc em̄ inter columbas &
turtures interest, q̄a columbę gregatim uolāt, uel ge-
munt, turtur uero adeo singularitatē diligit, ut si ca-
su coniugem uel parē amiserit, de reliquo singularis
perseueret. Vnde p columbas, q̄ gregatim uolāt uel
gemunt, actiuæ uitæ societas designat, de qua scriptū
est: Multitudinis credentiū erat cor unum & anima
una. Et iterū: Ecce q̄ bonum & q̄ iucūdum habitare

fratres in unum. Per turturē quæ singularitatem diligit, contemplatiuæ uitæ dulcedo exprimitur, quæ remotis omnibus curis, soli meditationi & orationi insistere desiderat: quia quanto est sublimior, tanto utriusque rarior. Solus enim Iacob luctamen cum angelo inijt, solus Moyses pauente procul populo, montem ascendit, solus Daniel fugientibus socijs inter angelos remansit, solus Iezechiel apertis cælis, super fluiuū Chobar, quadrigam Cherubim uidit, solus Petrus in extra si mente raptus fuit, solus Paulus usque ad tertium cælum ductus fuit. Et ad cõparationem actiuæ uitæ: raro inuenitur, quæ hac dulcedine perfruatur. Actiua uero uita offert deo sacrificium, contemplatiua holocaustum. Cum enim quis bene uiuens, ad bene uiuendū alios horratur, dicens: Magnificate dñm mecum, & exaltemus nomen eius in idipsum. Et iterum: Venite, adoremus & prociadamus ante deum, ploremus coram domino qui fecit nos, quasi turturē uel columbam in sacrificio offert. Cum uero remotis omnibus curis & sollicitudinibus, ea quæ cælestia sunt solummodo contemplatur, dicens cum Propheta: Ingrediar in locū tabernaculi admirabilis usque ad domū dei, quasi turturē uel columbā in holocausto offert. Et quæ utraque ista uita deo acceptæ sunt, non est diffinitum, utrum pro domino turtures, an columbæ sint oblatae, sed sic indifferenter dictum est: [Obrulerunt pro eo domino par turturum aut duos pullos columbarum.] **Et ecce homo erat in Ierusalem, cui nomen Simeon.** Quia dominus noster Iesus Christus omniæ sexum & omnem ætatem liberare uenerat, dignum erat, ut omnis ætas & sexus eius incarnationi testimonium perhiberet: & quia prophetauerat copulata cõ-

ingio, pphetauerat uirgo, Simeonis senis & iusti pso
na introducitur, quē & lōgaxua aras idoneū, & iusti-
tia sanctum fecerat, ut ex omni parte dignus esset te-
stimoniū dño perhibere, & impleretur ppheta quae
dicit: Laudate dñm de caelis, laudate eum in excelsis,
usq; ad id quod ait: Iuuenes & uirgines, senes cum iu-
nioribus laudēt nomen dñi. **Et homo iste iustus
& timoratus.** Iustus aut̄ & timoratus dicitur, ut ad
testimoniū dño perhibēdum idoneus inueniatur. **Be-**
ne priusquā dixit iustus, addidit timoratus, id ē, timo-
re dei plenus, quia iustitia sine timore difficile custo-
ditur. Illorum em̄ opera comitatur iustitia, quorum
mentes timor dei illuminat, teste Psalmista q̄ ait: **Be-**
atus uir qui timet dñm, in mādati eius uolet nimis.
Et iterum: Timor dñi sanctus permanet in seculum
seculi, iudicia dñi uera iustificata in semetipsa, **Et ali-**
bi: Initium sapientiā, timor dñi. **Et Salomon:** Qui ti-
met dominum, nihil negligit. Iustus quippe erat, q̄
nō solum suam, sed totius populi salutem querebat.
Expectans consolationem Israel. Cōsolatio
Israel, id est, uidentibus deū, domini aduētus in car-
ne fuit. Sancti em̄ patres, quos metus originalis pec-
cati cōtristabat, per domini incarnationem cōsolari
credebant, & ideo prophetae quoriscunq; domini
aduentum praedicabant, nō paruam consolationem
credētib; exhibebant. Vnde Isaias cum domini ad-
uentum praediceret, specialem consolationem popu-
lo intulit, dicens: **Consolamini consolamini popule** **Isaie. 40.**
meus, dicit deus uester. Et iterū: Dicite pusillanimis,
confortamini & nolite timere. Ecce deus uester, ipse
ueniet & saluabit uos. Hanc cōsolationem Simeon,
qui obediens interpretatur, expectabat, quem manu

ra ætas de mundo ut exiret cōpellebat, cū ppter desiderium uideri dñm in carne manebat. **Et spūs sanctus erat in eo.** Bene dicitur euangelista de Simeone, quia spiritus sanctus erat in eo, pramissit qd erat iustus & timoratus, qm̄ in illorum cordibus deus habitat, qui timētes deum iustitiā seruent, sicut ipse per

3. Saie. 66. prophetam dicit: Super quem requiescā nisi super humilem & quietū, & timentē uerba mea? Et in euangelio: Si q̄s diligit me, sermonē meū seruabit, & pater meus diligit eū. Nec solum Simeonē spūm sanctū dei habuisse credimus, sed etiam ceteros sanctos, qui domini incarnationē prædixerāt, spūm sanctū habuisse.

1. Petri. 1. nō dubitamus, teste apostolo Petro, qui ait: Non em̄ uoluntate humana allata est aliquando pphetia, sed spū dei repleti, locuti sunt sanctū dei hoīes. Hinc Ilias ait: Spiritus dñi sup me, eo quod unxerit me, euangelizare pauperibus misit me. Et David, qui dixerat: Audiam quid loquatur in me dñs deus, eius spiritum in se credebat esse, dicens: Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectā. Et sicut Apostolus discipulis suis ait: Puto qd & ego spiritū dei habēā. **Et responsum acceperat a spū sancto, nō uisus se mortem, nisi prius uideret Christū dñi.** Ab ipso, scilicet spū, q̄ in ipso erat, inuisibiliter in corde responsum accepit, & intellexit quod nō esset uisurus mortem, nisi uideret Christum dñi natum. Ex qua responsione hoc intelligimus, quia iste senex Simeon sciebat uicinū esse tempus dominicæ incarnationis. Hoc em̄ senex quotidie in suis orationibus precabatur, ut non exiret de hoc seculo, anteq̄ uideret natū, qui uenerat redimere seculū. Vnde secundū suum desiderium respōsum accepit, quod nō esset uisurus mortē, nisi uideret Christū

domini. Nec solū Simeō desiderio uidēdi dominū flagrasse credimus, sed etiā omnes sancti, qui per spiritū sanctum eius incarnationem prauiderūt, eum corporaliter, si fieri posset, uidere optauerūt, iuxta illud qđ dñs in euangelio loquitur, dicēs: **Dico uobis qđ multi prophetae & reges uoluerunt uidere, quae uos uidetis, & non uiderunt: & audire quae auditis, & non audierūt.** Hoc desiderio flagrabat uenerabilis senex Iacob, qui cū moriturus filios benediceret, ait: **Salutare tuum expectabo domine.** Hoc etiam ardebat Isaias amore, cum dicebat: **Vtinam disrūperes caelos & descenderes.** Et David eodē æstuans amore, aiebat: **Domine, inclina caelos tuos, & descēde.** Et unus prophetarum hoc etiam ardebat amore, cum dicebat: **Expectabo dominum saluatorem meū, & prestolabor eū dum prope est.** Quæritur quare dicat, non esse uisurū mortem, cum mors potius oculos claudat, quām aperiat. Sed ad hoc dicendū, quia uidere in hoc loco, pro sentire uel experiri dicit. Iste modus in scripturis usitatissimus est, ut uidere pro sentire uel experiri aliquñ ponatur, sicut in euangelio dominus dicit: **Si quis diligit sermones meos, mortem non uidebit in æternū.** Et ideo quod dicit euangelista, [nō esse uisurū mortem,] tale est acsi diceret, & nō esse gustaturum in se nelsensurum mortem. **Et uenit in spiritu in templum.** Non putatur in extasi raptus uenisse in templum, sicut Iohānes in Apocalypsi se in caelo fuisse testatur, sed ab ipso spiritu cōmonitus, a quo respōsum acceperat, intelligēs horam esse impletam, qua uideret dñm, corporaliter uenit in templum, ut desideriu suum ex uisione domini satiaret, & de eo multa corā testibus prophetaret. **Vnde & subditur: Et cum in**

Luc. 10.

Gene. 40.
Isaie. 64.

Mich. 7.

duceret puerum **Jesus** parentes eius. ut faceret secundum consuetudinem legis pro eo. et ipse accepit eum in ulnis suas. Et ecce impleta promissio est spiritus sancti, quia non solum uidere dominum meruit, sed etiam portare in ulnis, id est, in brachijs. Et mira res. **Portabat** senex, a quo portabatur. **Magna** hic domini est potestas, sed nec minor eius claret humilitas, quam quem caelum & terra capere non possunt, unius hominis portabat in ulnis. **Ille** portabat Christum in humanitate, a quo portabatur per diuinitatem, ferebat senex **Christum** infantem, qui illum regebat in senectute degentem. **Felix** quidem **Simeon**, qui non solum uidere, sed etiam **Christum** portare meruit in carne. **Nec** minus felices animae, quae non uiderunt & crediderunt. **Vnde** dominus cuidam se palpanti ait: **Quia** uidisti me credidisti, beati qui non uiderunt & crediderunt. **Typice** **Simeon** senex mundum significat, qui cum post quinque millia & eo amplius annos **Christum** natum agnouit, quasi in senectute puerum portauit. **Accipit** eum in ulnis, quibus nos onera portare solemus, ut discamus tollere super nos iugum **Christi** leuue, & onus eius suauue. **Portat** autem spiritualiter ecclesia in bonis operibus, quem **Simeon** portauit corporali ter in manibus: quia per manus & brachia, opera intelliguntur, monente **Paulo** apostolo, ac dicente: **Glorificate** & portate dominum in corde uestro. **Vnde** fideles in ista die missarum solennia celebrantes, luminaria in manibus deferunt, illud ineffabile lumen recales, quae **Simeon** hodierna die portauit in manibus. **Figurate** autem cum senex portat, innuit nobis ut ueterem hominem cum actibus suis exuentes, portemus & induamus nouum, id est, **Christum**, ut quodammodo

1. Cor. 6.

tio de senectute damnabili ad spiritalem infantiam
 redire possumus, iuxta illud **Apostoli: Nox, id est, in si** **Roma. 13.**
 delitas præcessit, dies autem appropinquauit. **Quam**
 autem magnitudinē cognouerit Simeon in eo, quē
 paruū esse uidebat, manifestatur cum subditur: **Et**
benedixit deum. Benedixit autem deum, nō quod
 hominis benedictio aliqd deo conferre possit, à quo
 omnis benedictio procedit, dicente **Apostolo: Bene** **Ephe. 1.**
dictus deus & pater domini nostri Iesu Christi, q̄ be
nedixit nos in omni benedictione spiritali in cælesti
bus in Christo, sed sic dicitur, benedixit deū, quasi di
catur, bene laudauit dominum, uel bene de eo di
catur, bene laudauit dominum, uel bene de eo di
catur, siue digne de illo & bene prophetauit. Nam consu
etudo sanctorum est, deum semp benedicere, siue
in prosperis, siue in aduersis, dicentes cū Psalmista: Be
nedicam dominū in omni tempore, semper laus eius
in ore meo. Quid autem benedicēs dicat, audiamus:
Nunc dimittis seruum tuum domine. secundum
verbum tuum in pace. In quibus uerbis of-
 tendit, quia non ob aliud manere uolebat in seculo,
 nisi ut dominum uideret natum, quem mox ut uidit,
 mox ut portauit, ut ore laudauit, exiliēs gaudio, qua-
 si licentiam de mundo egrediendi postulans, benedi-
 xit: [Nunc dimittis seruum tuum domine, secundum
 uerbum tuum in pace.] **Ac si diceret: Quia uideo pa-**
cē, dimitte me in pace, in illā scilicet, quam commē- **Johā. 14.**
daturus erat discipulis, dicens: Pacem do uobis, pa-
cē relinquo uobis. Sciebat enim se de laboriosa uita
ad locum pacis & quietis transiturum, ex quo post
domini resurrectionem peruenturus eiset ad cælestē
regionem. Nec solum Simeon ab hac uita ad aliam
transire concupiuit, sed etiam plures sanctorum ad

hanc perfectionem peruenerunt, ut farcinam carnis deponerent, quatenus in sinu Abraæ, id est, ad requiem optarent transire, & aduentum eius postularent, qui eis ianuam uitæ cælestis aperiret, sicut Idithun transilitor cupiditatum, cum mala mûdi crescere cer-

psalm. 38.

neret, incalescens animo, ait: **Notum fac mihi domine finem meum, & numerum dierum meorum quis est ut sciam. Et iterum: Ecce ueteres posuisti dies meos.**

Et David: Ne reuoces me in dimidio dierum meorum, in generatione & generationem &c. Iam uero noui testamenti patres, tanto securius ab hac uita exeunt, quanto sibi aliam uitam præparatam esse certi us credunt, quod perfectorum est agere. **Qualis erat**

Paulus Apostolus, qui pro bonis operibus securus dicebat: Cupio dissolui & esse cum Christo. Dissolui enim & cum Christo esse, multo melius: permanere autem in carne, necessarium propter uos, id est, propter discipulos. Et iterum: Dum sumus in corpore,

2. Cor. 5.

peregrinamur à domino. **Quare autem Simeon dimitti se optaret, manifestat, adiungens: Quia uident oculi mei salutare tuum.** Salutare dei, Iesus est. Nam ubicunque apud nos saluator siue salutaris legitur, in Hebræo Iesus habetur. Quod uero

subditur: **Quod parasti ante faciem omnium populorum, manifestum est, quia salutare dei, id est, Christum omnes populi in carne uidere non potuerunt: quâ tunc modo in Iudæa per semetipsum prædicauit. Sed ante faciem omnium populorum præparatum dicitur, quod per prædicationem apostolorum ad noticiam peruenit omnium populorum, sicut scriptum est in euangelio: Illi autem profecti prædicauerunt ubique, impleta prophetia, quæ dicit: in**

omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis
 terræ uerba eorum. Et iterum: Non sunt loquelæ neq[ue]
 sermones, quorum non audiatur uoces eorum. Siue
 aliter ante faciem omnium populorum salutare dei
 paratum dicitur, quia in iudicio omnibus apparebit,
 nõ solum iustis, sed etiam iniustis, sicut scriptum est:
 Et uidebit omnis caro salutare dei nostri. Et Iohānes
 in Apocalypsi: Et uidebit eum omnis oculus, et q[ui] eum
 pupugerunt, & plāgent se super eum omnes tribus
 terræ. Ad quid autem dominus in primo aduētū ue
 nerit, declaratur cñm subinfertur: Lumen ad re
 uelationem gentium, ⁊ gloriam plebis suæ
Israel. Salutare quippe dei, lumen gentium fuit,
 quia gentes quæ sedebāt in tenebris & umbra mor
 tis, per eius aduentū illuminatæ sunt, impleta pro
 phetia Isaiæ, dicentis: Populus gētium qui ambula
 bat in tenebris, uidit lucem magnam. **Habitanti**
bus in regiōe umbræ mortis, lux orta est eis: Vnde
 ipse in euangelio dicit: Ego sum lux mundi, q[ui] sequi
 tur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen
 uitæ. Gloria quoq[ue] Israel salutare dei fuit, qui alijs, q[ui]
 ex Israel credere in eum uoluerunt, magna gloria fa
 cta est, quando ex eorū stirpe dei filius carnem assu
 mere dignatus est: quia inter eos docuit, & suis mira
 culis eos sacrauit: sed quia rari ex Iudæis, & multi ex
 gentibus in eum credituri erāt, ante gloriam Israel,
 reuelationem gentium præmisit. Quod etiam Psal
 mista fecisse legitur, qui cum domini aduentū in car
 ne prophetasset, dicēs: Notum fecit dominus saluta
 re suum, in conspectu gentiū reuelauit iustitiam suam,
 & ueritatis suæ domui Israel.

Psalm. 18.

Luc. 2.

Isai. 9.

Psalm. 97.